

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z wniosku Urzędu Miejskiego w M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
z udziałem zainteresowanej Z. B.
o składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 lipca 2016 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego
z dnia 4 grudnia 2015 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2015 r. Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację Urzędu Miejskiego w M. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 15 kwietnia 2015 r. i uchylił ten wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w B., przekazując sprawę do rozpoznania bezpośrednio przez organ rentowy. Uchyloną decyzją z dnia 26 listopada 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził obowiązek ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego zainteresowanej Z. B., jako osoby wykonującej pracę na podstawie umów o świadczenie usług na rzecz płatnika składek Urzędu Miejskiego w M.

Sąd drugiej instancji, zważywszy że zaskarżona decyzja dotyczyła tytułu do ubezpieczeń społecznych zainteresowanej w konsekwencji kontrolnej oceny charakteru prawnego zawartych umów o dzieło, jako umów o świadczenie usług, przyjął, że stroną postępowania administracyjnego przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i adresatem decyzji powinien być - obok zainteresowanej - płatnik składek, ustalony stosownie do art. 4 pkt 2 i art. 16 ust. 1 pkt 4, ust. 1b i ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. 2015 r., poz. 121 ze zm.) oraz art. 85 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 581). Stwierdził, że płatnikiem składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne zleceniobiorcy jest Gmina zamawiająca usługi. Zaskarżona decyzja, wydana w stosunku do Urzędu Miejskiego, podmiotu, który nie będąc płatnikiem nie jest i nie mógł być stroną postępowania przed organem rentowym, stanowi akt nieistniejący. W konsekwencji postępowanie przed Sądem pierwszej instancji, w której jako strona występował Urząd Miejski, dotknięte było nieważnością.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w B. w zażaleniu wskazał, że podstawą wydania zaskarżonej decyzji były ustalenia kontroli przeprowadzonej u płatnika składek Urzędu Miejskiego w M. Uwzględniając stanowisko Sądu Apelacyjnego, że gmina ma osobowość prawną i jako osoba prawna może w celu wykonywania swoich zadań zawierać umowy cywilnoprawne z osobami fizycznymi, skarżący podniósł, że gmina działa w obrocie prawnym przez swoje organy (wójt, burmistrz, prezydent miasta), a te wykonują zdania przy pomocy urzędu gminy.

Argumentem za wnioskiem o uchylenie zaskarżonego wyroku było to, że Urząd Miejski w M. rozliczał Gminę M. jako płatnik składek, wystawiał dla siebie rachunki za wykonanie przedmiotu umowy łączącej Gminę M. z Z. B. i był płatnikiem zaliczki na podatek dochodowy, oraz że wniósł odwołanie od decyzji pokontrolnej, co miało wskazywać, iż traktował wykonawczynię umów tak, jak innych rozliczanych pracowników samorządowych, dla których jest pracodawcą. Skoro Urząd Miejski w rozliczeniach z urzędem skarbowym uznawał się za pracodawcę, należało go uznać za płatnika składek w rozumieniu art. 4 ust. 2a

ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czemu nie sprzeciwia się brzmienie ustawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, płatnikiem składek jest między innymi jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi. Stosunkiem prawnym uzasadniającym objęcie ubezpieczeniami (emerytalnym i rentowym) społecznymi jest, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia, jeżeli taka umowa jest wykonywana przez osobę fizyczną na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Płatnikiem składek, a tym samym stroną decyzji ustalającej podleganie ubezpieczeniu oraz wysokość składek ubezpieczeniowych jest kontrahent osoby fizycznej, którym w odniesieniu do wskazanego typu umowy jest zlecającym usługę (zleceniodawca). Stwierdzenie, że dany podmiot nie jest płatnikiem, a przez to nie może być stroną decyzji administracyjnej dotyczącej obowiązków płatnika, jest możliwe tylko wtedy, gdyby ustalono, że podmiot ten nie jest zleceniodawcą.

Tożsamość stron umów cywilnych była niesporna; stronami zawierającymi umowy była Gmina M. oraz wykonawczyni. Kontrola Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wykazała nieprawidłowości w klasyfikacji prawnej umów zawartych przez Gminę, oceniając, że w rzeczywistości nie są one umowami o dzieło, lecz umowami o świadczenie usług, tworząc tym samym tytuły ubezpieczeniowe wynikające z umów cywilnoprawnych. W stosunkach wynikających z umów cywilnoprawnych zawieranych przez gminę, urząd miasta, mający status pracodawcy na podstawie ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1202 ze zm.), nie jest płatnikiem składek i nie może być stroną postępowania odwoławczego (art. 4 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 379 pkt 2 k.p.c.). Tylko stwierdzenie, że stroną ewentualnej umowy o świadczenie usług był Urząd Miejski

w M., nie zaś Gmina M., pozwalałoby na konkluzję, że to Urząd Miejski w M. powinien być stroną stosunków ubezpieczenia społecznego jako płatnik składek.

Odniesienia do sfery podatkowej i kwestie rozliczeń dokonywanych przez Urząd Miejski nie mają wpływu na zmianę tożsamości płatnika, którym zgodnie z treścią zawieranych umów jest Gmina M.

Nie bez znaczenia jest także to, że upoważnienie do przeprowadzenia kontroli z dnia 28 maja 2014 r. dotyczy Urzędu Miejskiego w M. jako płatnika, co wykracza poza upoważnienia kontrolne Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i stanowi naruszenie zasad postępowania w sprawie kontroli płatników składek.

Oznacza to, że Sąd Apelacyjny stwierdzając błąd w określeniu strony stosunku prawnego i strony postępowania odwoławczego, prawidłowo określił tożsamość stron i uznał decyzję o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu Z. B. za akt nieistniejący.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie (art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.).

eb